

Retouradres Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Datum

9 september 2019

Onderwerp

Reactie op consultatie wetsvoorstel implementatie Telecomcode

Geachte heer Wiebes,
Geachte mevrouw Keijzer,

Naar aanleiding van de internetconsultatie, reageren wij met deze brief op het Wetsvoorstel implementatie Telecomcode van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

De beschikbaarheid van hoogwaardige connectiviteit, vast en mobiel, is van groot belang voor de groei, leefbaarheid en economische ontwikkeling van zowel de gemeente Den Haag, de Haagse regio als heel Nederland. Dankzij gezamenlijke inspanning van overheid en markt bekleedt ons land hierin een koppositie. Het wetsvoorstel implementatie Telecomcode heeft als doel de Europees vastgestelde Telecomcode in de Telecommunicatiewet te implementeren en moet onder meer de randvoorwaarden scheppen voor de versnelde realisatie van een breed dekkend netwerk aan breedbandinternet en 5G.

Vanwege het belang van toegang tot razendsnel internet voor inwoners en bedrijven investeert de gemeente Den Haag in de digitale stad. Dit door een actieve rol in te nemen in de uitrol van de digitale infrastructuur én door digitale innovatie te stimuleren. Twee thema's die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Een goed voorbeeld is het Living Lab Scheveningen, een proefomgeving aan de Scheveningse Boulevard voor (digitale) innovatie in de buitenruimte. Hier wordt in samenwerking met de telecomsector, marktpartijen en kennisinstellingen geëxperimenteerd met hoe bijvoorbeeld 5G kan bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken zoals bereikbaarheid, gezondheid en veiligheid. Naast het Living Lab Scheveningen vinden er elders in Den Haag meer pilots met 5G-technologie plaats.

De gemeente Den Haag heeft de ambitie om de digitalisering van de stad te versnellen. Breedbandinternet (glasvezel) en mobiele netwerken zullen een steeds belangrijker worden. De gemeente heeft echter ook zorgen over het wetsvoorstel. Met het huidige wetsvoorstel kunnen gemeenten niet de benodigde regie over de buitenruimte behouden en het biedt daarnaast geen handvatten om de zorgen van inwoners over 5G te adresseren. Ook leidt het voorstel tot een toename van complexiteit in het beheer, zonder extra middelen. Wij hebben over de reactie op het wetsvoorstel contact gehad met de andere grote steden Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven en ook met de Vereniging Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen. Wij steunen de reacties die deze partijen eveneens indienen naar aanleiding van de consultatie.

Ons kenmerk

BSD_BD/2019.115

Contactpersoon

Max van Meerten en Daniël Hogendoorn

Dienst

Bestuursdienst / dienst Stadsbeheer

Afdeling

Directie Informatie / afdeling Beleid

Telefoonnummer

06 52 67 21 59

E-mailadres

max.vanmeerten@denhaag.nl

Kwaliteit buitenruimte

De plicht om mee te werken bij de aanleg van een glasvezelnet en antenne-installaties op publieke infrastructuur brengt met zich mee dat de gemeente minder mogelijkheden heeft om de kwaliteit van de buitenruimte te borgen. Er is een toename van het aantal antennes voorzien om op den duur de zeer hoge datacapaciteit via de 26 Gigahertz-frequentie mogelijk te maken. Dit moet zorgvuldig worden gepland om verrommeling te voorkomen. De wet biedt gemeenten echter geen mogelijkheden om de verschijningsvorm en locatie van antennes te beïnvloeden en visuele inpasbaarheid af te dwingen.

Beheer publieke infrastructuur

Tegelijkertijd betekent de verplichting om publieke infrastructuur beschikbaar te stellen dat als de gemeente onderhoud willen plegen aan een asset, deze niet zonder meer buiten gebruik kan worden gesteld. In deze objecten vindt een vermenging van publieke en private functies en belangen plaats, waarvoor extra afspraken over beheer en gebruik dienen te worden gemaakt. Dit brengt administratieve en juridische lasten met zich mee. De wet verplicht gemeenten ook om onze objecten en de data over deze objecten open te stellen zodat telecombedrijven kunnen controleren of het materieel geschikt is. Ook dit brengt extra inzet en daarmee publieke kosten met zich mee. De rijksoverheid komt niet tegemoet aan deze extra kosten, wat vermoedelijk een negatief effect zal hebben op de hoogte en de eenduidigheid van de gemeentelijke leges voor telecomwerkzaamheden. Het kabinet heeft eerder de precariobelasting voor nutsbedrijven afgeschaft. Met het huidige wetsvoorstel implementatie Telecomcode gaan er echter vergelijkbare vraagstukken spelen, waar een dergelijke systematiek een oplossing voor kan zijn.

Er is nog veel onduidelijk met betrekking tot het combineren van functies in gemeentelijke straatobjecten. De functie van een lichtmast is anders dan de functie van een small cell. Het nog onzeker of onze publieke infrastructuur klaar is voor een combinatie van deze functies..

Gezondheid

Ook in Den Haag maken inwoners zich zorgen over de mogelijke gezondheidseffecten van elektromagnetische straling. Met de toekomstige introductie van 5G krijgt de gemeente hier steeds meer vragen over. De zorgen over extra stralingseffecten hebben onder meer te maken met de verwachte toename van zendapparatuur en het gebruik van hogere frequenties en straalvorming. Hoewel er op dit moment geen wetenschappelijk bewijs is van schadelijke effecten, pakken wij deze zorgen serieus op. Duidelijke en tijdige communicatie met betrekking tot dit onderwerp is belangrijk en wordt door inwoners gewaardeerd. Om 5G versneld uit te kunnen rollen in Nederland, is maatschappelijk draagvlak noodzakelijk. Een gebrek daaraan zal een vertragende factor zijn. Het is daarom essentieel dat inwoners tijdig door telecombedrijven worden geïnformeerd over nieuwe antennes en opstelpunten en dat er ook mogelijkheden zijn voor inwoners om te participeren in de keuzes die worden gemaakt. De nieuwe wet biedt echter geen bepalingen die dit mogelijk maken.

Beheer ondergrond

5G en breedband gaan een beroep doen op de steeds schaarser wordende ruimte in de ondergrond. Veel meer antennes zullen in de straat worden verbonden met glasvezel en elektrische voeding. Ook voor andere rijksbrede ambities, zoals de energietransitie, zal de grond vaker en intensiever opengaan. Naast het bevorderen van de connectiviteit, dienen steden zorg te dragen voor het straatbeeld en dienen werkzaamheden inwoners zo min mogelijk te hinderen. Meer zeggenschap voor gemeenten is nodig om dit in goede banen te leiden. De nieuwe wet geeft hiervoor een goede aanzet door medegebruik af te kunnen dwingen. Er zijn echter meer koppelkansen met de andere opgaven onder de grond en werkzaamheden bovengronds. Indien er herinrichtingsprojecten in de buitenruimte

plaatsvinden, is dat hét moment om ook glasvezel aan te leggen of voor te bereiden. Zo wordt voorkomen dat er in de toekomst nieuwe werkzaamheden in hetzelfde gebied moeten plaatsvinden, wat tot extra kosten en overlast leidt. Meer regie op de ondergrond laat gemeenten bovendien bepalen wie waar ligt en onder welke condities. Zo kan worden voorkomen dat verschillende ambities in de ondergrond elkaar hinderen. Om het belang van de openbare ruimte en het beheer goed te kunnen dienen in de afstemming met marktpartijen, heeft de gemeente een sterkere positie nodig. Dat betekent een zeggenschap die nu ontbreekt en extra middelen om het gebruik van de openbare ruimte om goed te kunnen beheren.

Experimenteeruimte

Er is onduidelijkheid over de publieke bevoegdheden en onzekerheid over de ruimte om technologie in te zetten. Dat maakt het lastig om optimaal de kansen te grijpen die deze nieuwe technologie de Hagenaars kan bieden. Het is daarom nodig om te beginnen met experimenteren. De gemeente Den Haag werkt om die reden aan het Living Lab Scheveningen. Dit is een proefomgeving in de publieke ruimte aan de Boulevard van Scheveningen. Met onder meer glasvezelverbindingen en slimme lantaarnpalen zal hier worden geëxperimenteerd met digitale innovatie in de buitenruimte. Niet alleen om de techniek te testen, maar ook om uit te vinden waar de rollen en verantwoordelijkheden liggen als het gaat om beheer en onderhoud. Tijdens de voorbereiding van het Living Lab Scheveningen heeft de gemeente veel ervaring opgedaan met het ontwerpen van publieke infrastructuur waarin verschillende functies zoals sensoren en small cells kunnen worden gecombineerd. De gemeente Den Haag is uiteraard bereid deze ervaringen te delen. Het Living Lab Scheveningen wordt in de tweede helft van 2019 opgeleverd en kan worden ingezet om in de echte wereld te experimenteren met bijvoorbeeld small cells in publieke infrastructuur.

Met vriendelijke groet,

Marijn Fraanje
Directeur Informatie en ICT
CIO (Chief Information Officer)
Gemeente Den Haag